

A young person with dark hair, wearing a black t-shirt, is shown in profile, focused on reading an open book. They are sitting in a library or bookstore, with bookshelves filled with books visible in the background. Another person in a red shirt is blurred in the background, also reading. The lighting is soft and natural, creating a calm and studious atmosphere.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

– sivistystä tiedolla, taidolla ja tunteella

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvat varhaiskasvatus ja koulutus, opintotuki, tiede, kulttuuri, taide, arkisto-, museo- ja yleinen kirjastotoimi, evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkkokunta sekä muut uskonnolliset yhdyskunnat, tekijänoikeus sekä liikunta ja nuorisotyö.

Ministeriön tavoitteena on taata kansalaisille mahdollisuudet kehittää itseään koulutuksen ja kulttuuri-palvelujen avulla, turvata työelämän vaatima ammattitaito, vahvistaa kulttuurin elinvoimaa sekä edistää kansainvälistä yhteistyötä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintalupa

- 1.** Vastaamme yhteiskunnan sivistysperustasta.
- 2.** Rakennamme edellytykset osaamisen, työllisyyden, luovuuden ja osallisuuden vahvistumiselle yhteiskunnassa.
- 3.** Vahvistamme talouden uudistumiskykyä hyvinvoinnin ja kestäväns kasvun mahdollistamiseksi.
- 4.** Turvaamme demokratiaa ja ilmaisunvapautta.
- 5.** Lujitamme tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja keskinäistä kunnioitusta.
- 6.** Luomme edellytyksiä kaikkien merkitykselliselle elämälle.
- 7.** Vahvistamme kansainvälistä vaikuttavuuttamme.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 2019

"Koulutus on paras turva syrjään jäämistä ja näköalattomuutta vastaan. Koulutukseen, tutkimukseen ja innovaatioihin nojannut kasvu on luonut Suomelle edellytykset hyvinvointivaltion rakentamiseen ja tuottavuuden kasvuun.

Tasa-arvoisen yhteiskunnan tavoitteena on, että jokaisella on mahdollisuudet kouluttautua niin pitkälle kuin rahkeet riittävät. Koulutusta ja kouluttautumista myös arvostetaan vahvasti. Sivistys on tärkeimpiä arvojamme ja ihmisen vapauden tae.

Elävä kulttuuri muodostaa sivistisyhteiskunnan itseisarvoisen perustan, vahvistaa demokratiaa ja sananvapautta. Taiteen, kulttuurin ja luovien alojen tuotanto- ja palvelusektorit ovat työvoimavaltaisia, ja ne kasvavat edelleen. Nyky-yhteiskunnassa yhä suurempi osa kansantalouden tulosta syntyy aineettomista sisällöistä."

Hallitusohjelman strategiset tavoitteet ministeriön hallinnonalalla

Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi

Koulutus- ja osaamistaso nousevat kaikilla koulutusasteilla, oppimiserot kaventuvat ja koulutuksellinen tasaarvo lisääntyy.

Lapset ja nuoret voivat hyvin.
Nuorten osallisuus kasvaa.

Koulutus rakentaa yhteiskunnallista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Suomi on kansainvälisesti houkutteleva paikka opiskella, tutkia ja investoida.

Kulttuuri, nuoriso- ja liikunta-asiat

Luovien alojen työpaikat lisääntyvät, osuus BKT:sta nousee ja työntekijöiden työskentelyedellytykset paranevat.

Turvataan Veikkauksen edunsaajien määrärahat.

Kulttuuripalvelut ovat paremmin saavutettavissa ja kulttuurin toiminta-edellytykset ovat vahvistuneet.

Liikunnallinen kokonaisaktiivisuus nousee kaikissa ryhmissä.

Nuorten syrjäytyminen vähenee – jokainen nuori pysyy koulutuspolulla ja nuorisotyöttömyys vähenee.

Ulkoilun ja arki-liikkumisen edellytykset paranevat.

Nuorten osallisuus kasvaa.

Seuratoiminnan ja huippu-urheilun edellytykset paranevat.

Organisaatio

Opetusministeri toimii ministeriön päällikkönä ja vastaa varhaiskasvatuksesta, yleissivistävästä koulutuksesta sekä ammatillisesta koulutuksesta.

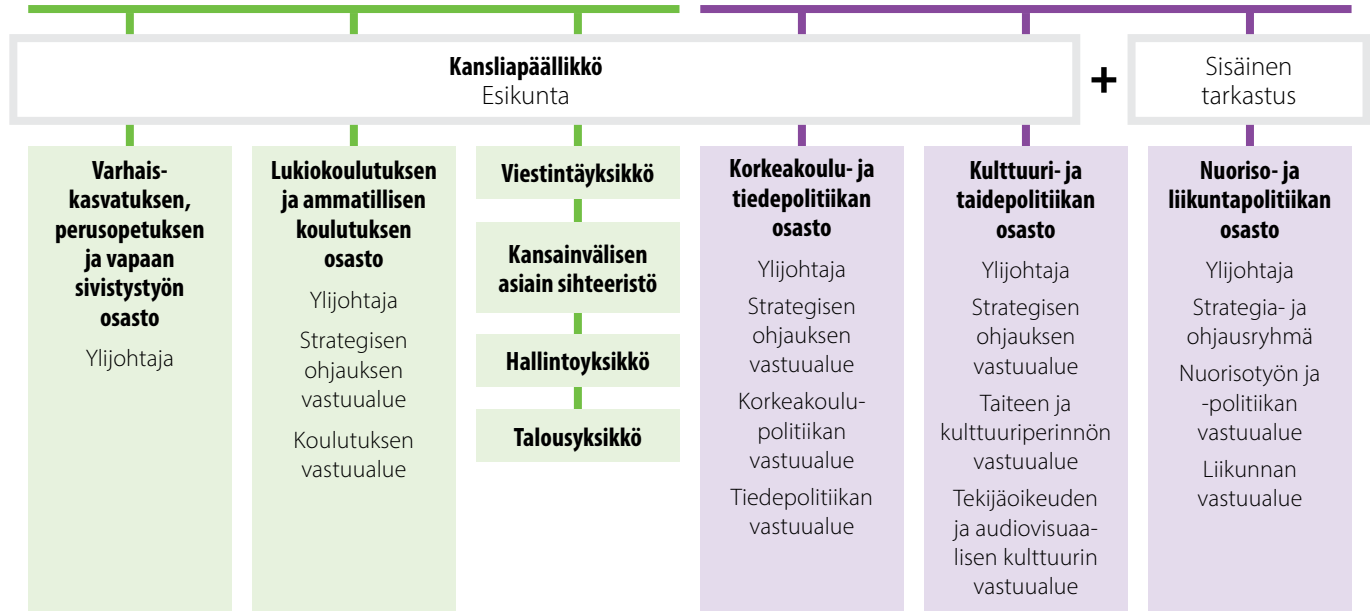
Tiede- ja kulttuuriministeri vastaa tieteestä ja korkeakoulutuksesta, taiteesta ja kulttuurista, liikunnasta ja urheilusta, nuorisoasioista, opintotuesta sekä tekijänoikeus- ja kirkollisasioista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle kuuluu ministeriön lisäksi 11 virastoa sekä kaksi osakeyhtiötä. Lisäksi toimialalla on erilaisia yhteisöjä, säätiöitä ja asiantuntijaelimiiä.

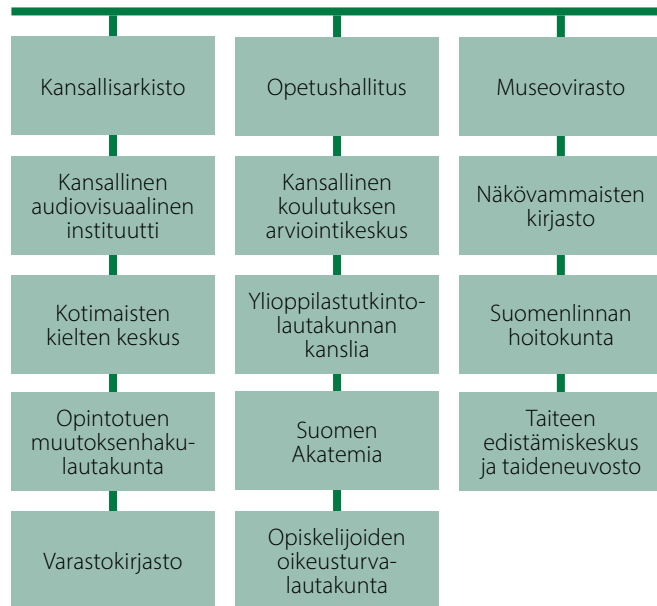
Opetusministeri
Valtiosihteeri

Tiede- ja kulttuuriministeri
Valtiosihteeri

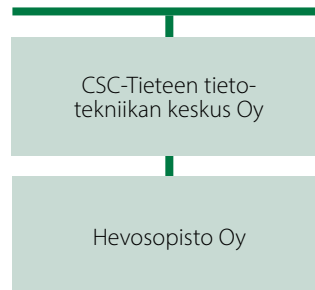

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Virastot ja laitokset

Osakeyhtiöt

Muita toimijoita

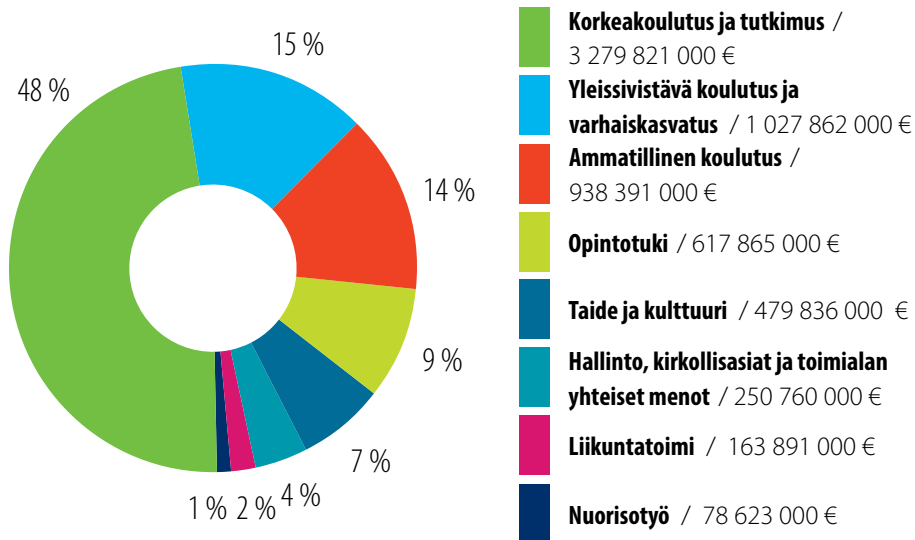

Talous

Opetus- ja kulttuuriministeriö on Suomen kolmanneksi suurin ministeriö. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan määrärahat valtion talousarvioesityksessä vuonna 2020 ovat noin 6,8 miljardia euroa.

Osa rahapelitoiminnan tuotoista (aiemmin veikkausvoittovaroista) kohdennetaan valtion talousarvion kautta osa opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle ja niiden jakamista ohjataan lailla.

Valtion talousarvioesitys 2020

Kansainvälistä yhteistyötä monella rintamalla

Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee toimialaansa kuuluvat linjaukset ja sopimukset kansainvälisten järjestöjen, neuvostojen ja muiden organisaatioiden yhteistyötä varten.

Euroopan unionin lisäksi merkittäviä kansainvälisiä yhteistyöjärjestöjä ovat OECD ja Euroopan neuvosto sekä Maailman antidopingtoimisto WADA.

Ministeriö edistää aktiivisesti kestävän kehityksen Agenda 2030 -tavoitteita omassa toiminnassaan ja yhteistyösään YK-järjestöjen kanssa. Tärkeimmät

kumppanit YK-järjestöistä ovat UNESCO, jonka hallintoneuvostossa Suomi on vuoteen 2021 asti, sekä Maailman henkisen omaisuuden järjestö WIPO. Ministeriö osallistuu myös aktiivisesti kehityspoliittiseen keskusteluun hallinnonalallaan.

Pohjoismaiden ministerineuvosto koordinoi pohjoismaista yhteistyötä koulutukseen, tutkimukseen ja kulttuuriin liittyvissä asioissa. Ministeriö osallistuu myös Arktisen neuvoston, Itämeren maiden ja Barentsin alueen yhteistyöhön alueneuvostoissa.

Korkea osaaminen, koulutus ja luovuus ovat olennainen osa Suomen maakuvaa

ja kiinnostus maailmalla on suurta Suomen ratkaisuja kohtaan. Yhteistyötä tehdään laajasti eri maiden kanssa ympäri maailman. Yhteistyöstä on sovittu muun muassa maiden välisissä yhteistyösopimuksissa ja -asiakirjoissa. Myös koulutus-, kulttuuri- ja talviurheiluvientiä edistetään aktiivisesti.

Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituuttiverkostoon kuuluu yhteensä 17 instituuttia. Niiden tavoitteena on tehdä suomalaista kulttuuria, taidetta ja tiedettä tunnetuksi kohdemaissaan sekä edistää maiden kulttuurivaihtoa ja -yhteistyötä sekä alaansa liittyvää tutkimusta ja opetusta. Instituuttien perusrahoitus tulee opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Historiaa

1809: Opetus- ja kulttuuriministeriö on Suomen vanhimpia ministeriöitä. Se aloitti toimintansa autonomian ajan alussa vuonna 1809 keisarillisen Suomen senaatin kirkollistoimituskuntana.

1917: Suomen itsenäistymisvaiheessa vuonna 1917 toimituskunnan nimi muutettiin kirkollis- ja opetusasiain toimituskunnaksi.

1918: Vuonna 1918 senaatista tehtiin valtioneuvosto ja toimituskunnista ministeriöitä, jolloin nimi muuttui kirkollis- ja opetusasiainministeriöksi.

1922: Vuonna 1922 nimi lyheni opetusministeriöksi.

2010: Ministeriön 200-vuotisen toiminnan kunniaksi nimi muutettiin 1.5.2010 opetus- ja kulttuuriministeriöksi.

Ensiluokkaista koulutusta

Koulutuspolitiikalla luodaan edellytykset tasa-arvoiselle ja laadukkaalle varhaiskasvatukselle ja koulutukselle.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ohjaa, rahoittaa ja valvoo julkisen tuen piiriin kuuluvaa varhaiskasvatusta, esi- ja perusopetusta sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa, lukiokoulutusta, ammatillista koulutusta, sekä ammatti- korkea- ja yliopistokoulutusta.

Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatustoiminta. Kunta huolehtii siitä, että varhaiskasvatusta on saatavissa lasten ja perheiden tarpeen mukaan. Varhaiskasvatuksen yleinen suunnittelu, ohjaus ja seuranta kuuluvat opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Yleissivistävää koulutusta ovat esi- ja perusopetus, lukiokoulutus ja muut ei-ammattilliset opinnot esim. vapaan sivistystyön oppilaitoksissa. Siihen kuuluu myös aamu- ja iltapäivätoiminta ja taiteen perusopetus.

Ammatillinen koulutus parantaa väestön ammatillista osaamista ja edistää työllisyyttä. Lisäksi se kehittää työ- ja elinkeinoelämää ja vastaa sen osaamistarpeisiin. Työelämälähtöisiä ammatillisia tutkintoja ovat ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. Ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisestä vastaavat ammatillisen koulutuksen järjestäjät eri puolilla Suomea. Koulutus on käytännönläheistä ja järjestetään monipuolisissa oppimisympäristöissä.

Korkeakoulujärjestelmä muodostuu ammattikorkeakouluista ja yliopistoista. Korkeakoulut toimivat Suomessa kattavasti eri puolilla maata. Vuonna 2019 ministeriön hallinnonalan 13 yliopistoa ja 23 ammattikorkeakoulua tarjosivat tutkintoon johtavaa koulutusta yhteensä 60 paikkakunnalla. Korkeakouluissa opiskeli yhteensä yli 290 000 tutkinto-opiskelijaa.

Yliopistoissa korostuu tieteellinen tutkimus ja siihen perustuva opetus. Ammattikorkeakoulutus tähtää ammatillisiin asiantuntijatehtäviin ja ammattikorkeakouluissa on soveltavaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotointa. Korkeakouluilla on tutkintoon johtavan koulutuksen lisäksi erilaisia tapoja tarjota osaamisen uudistamiseen ja päivittämiseen sopivaa koulutusta.

Tieteeseen liittyviä tehtäviä opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla hoitavat opetus- ja kulttuuriministeriön alaiset virastot ja laitokset, opetus- ja kulttuuriministeriön tai valtioneuvoston asettamat asiantuntijaelimet sekä tieteen yhteistyöorganisaatiot.

Tiedepolitiikalla tuetaan tutkimusta tekevien yksilöiden ja organisaatioiden kansallisia ja kansainvälisiä toimintamahdollisuuksia. Yliopistojen tehtäviin kuuluvat vapaa tutkimus, tieteellinen ja taiteellinen sivistys sekä näihin perustuva ylin opetus. Yliopistot käyttävät noin kolmanneksen valtion niille osoittamasta perusrahoituksesta tutkimukseen.

Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on tarjota ammatillisiin asiantuntijatehtäviin johtavaa korkeakouluopetusta, joka vastaa työelämän muuttuviin tarpeisiin. Lisäksi ammattikorkeakoulujen tehtäviin kuuluu opetusta palveleva sekä työelämää ja aluekehitystä tukeva, soveltava tutkimus- ja kehitystyö. Valtaosa julkisesta kilpaillusta tutkimusrahoituksesta on lähtöisin Suomen Akatemiasta, Business Finlandista ja Euroopan unionista.

Opiskelu kaikkien ulottuville

Opintotukea kehitetään koulutuspoliittisten tavoitteiden pohjalta. Tavoitteena on riittävä ja kannustava opintotuki, jolla edistetään suunnitelmallista ja päätoimista opiskelua.

Opintotuen tavoitteena on opintojen aikaisen toimeentulon turvaaminen taloudellisen tuen tarpeessa oleville päätoimisille opiskelijoille. Ministeriö kehittää opintotukijärjestelmää koulutuspoliittisten tavoitteiden pohjalta ja valmistelee mm. opintotukeen liittyvät lakiehdotukset ja talousarvion eduskunnan päätettäväksi.

Opintojen aikana maksettava opintotuki koostuu opintorahasta, asumislisästä ja opintolainan valtiontakauksesta. Opintotuen toimeenpanotehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos (Kela) yhteistyössä oppilaitosten kanssa. Opiskelijat siirtyivät yleisen asumistuen piiriin 1.8.2017 alkaen. Asumistuesta vastaa sosiaali- ja terveysministeriö.

Kulttuuri tuottaa sisältöjä ja elämyksiä

Kulttuuripolitiikan tavoitteena on edistää taidetta ja kulttuuria, luovaa toimintaa ja taloutta, kulttuurista moninaisuutta, kulttuurin ja tiedon saatavuutta ja saavutettavuutta sekä vaalia kulttuuriperintöä.

Suomen perustuslaissa turvataan taiteen vapaus sekä oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin. Taide ja kulttuuri tuottavat ihmisille kokemuksia, elämyksiä ja hyvinvointia.

Suomessa kulttuuritarjontaa on paljon ja kansalaiset osallistuvat niihin melko aktiivisesti. Erityisesti kirjastojen käyttö

on Suomessa ollut aina poikkeuksellisen runsasta.

Ministeriön kulttuuripolitiikan toimiala kattaa kansalliset kulttuuri- ja taidelaitokset, valtionosuutta ja -avustusta saavat museot, teatterit ja orkesterit, kuntien kulttuuritoiminnan ja kirjastotoimen sekä valtionavustuksilla rahoitettavan järjestö-,

yhdistys- ja kansalaistoiminnan. Kunnat vastaavat kirjastopalveluiden ja kulttuuri-toiminnan toteuttamisesta sekä rahoittavat osaltaan taide- ja kulttuurilaitoksia.

Kulttuuripolitiikan pitkän ajan kehittämislinjaukset on määritelty vuoteen 2025 ulottuvassa ministeriön kulttuuripolitiikan strategiassa.

Liikunnalla terveyttä ja hyvinvointia

Liikuntapolitiikalla edistetään liikuntaa ja sen kautta väestön hyvinvointia, eettisesti kestäväää kilpa- ja huippu-urheilua sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa.

Tavoitteena on lisätä eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa sekä kannustaa ihmisiä liikumaan terveyden kannalta riittävästi. Liikunnallisen elämäntavan edistäminen ja fyysisen toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen on oleellinen osa terveys- ja hyvinvointipolitiikkaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö johtaa liikuntapolitiikkaa ja sen yhteensovittamista ja kehittämistä sekä luo yleisiä edellytyksiä liikunnalle.

Paikallistasolla yleisten edellytysten luominen liikunnalle on kuntien vastuulla. Kunnat rakentavat ja ylläpitävät liikuntapaikkoja sekä järjestävät liikuntapalveluja.

Ministeriö painottaa liikunnan roolia kansalaisyhteiskunnan ja osallisuuden vahvistamisessa. Vapaaehtoisuuteen perustuva järjestö- ja kansalais-toiminta on liikuntaharrastusten perustana. Liikuntajärjestöihin kuuluu Suomessa yli 1,1 miljoonaa jäsentä.

Ministeriö myöntää valtionavustuksia valtakunnallisille urheilujärjestöille sekä muille liikuntaa edistäville järjestöille. Paikallistasolla liikuntaseuroja ja -toimijoita avustavat pääasiassa kunnat.

Ministeriö pyrkii urheilija-apurahojen avulla turvaamaan mahdollisuuden urheilijoiden täysipainoiseen harjoitteluun. Valmennusolosuhteita kehitetään mm. valtakunnallisina huippu-urheilun valmennuskeskuksina toimivissa urheiluopistoissa sekä liikuntapaikkarakentamisen avustusten kautta.

Ministeriö edistää liikunnan ja urheilun eettisiä periaatteita, yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa sekä kestäväää kehitystä liikunnassa kaikessa toiminnassaan, kuten valtionavustuspolitiikassa.

Nuorille valmiuksia elämään

Nuorisotyön tavoitteena on nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukeminen yhteiskunnassa.

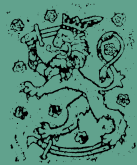
Nuorisopolitiikan tavoitteena on nuorten kasvu- ja elinolojen sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen parantaminen. Tavoitteeseen pyritään yhteistyöllä eri toimialojen kanssa. Nuorisopolitiikkaa ohjataan valtakunnallisella nuorisotyön ja -politiikan ohjelman (VANUPO) avulla. Ohjelmassa määritellään myös painopisteet osaamiskeskuksille, joiden avulla vastataan nuorisotyön ajankohtaisiin kehittämistarpeisiin.

Nuorisotyön tavoitteena on nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukeminen yhteiskunnassa. Nuorisotoiminta, eli nuorten omaehtoinen toiminta ja harrastaminen sekä toiminta kansalaisyhteiskunnassa, on keskeisessä asemassa nuorisotyössä.

Nuorisopolitiikalla ja -työllä edistetään nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista.

Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen on tärkeä osa nuorisotyötä ja -politiikkaa. Syrjäytymistä ehkäistään muun muassa etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan avulla. Toiminnallaan ministeriö pyrkii edistämään nuorten osallistumista ja osallisuutta.

Opetus ja kulttuuriministeriö tukee valtionavustuksin nuorisotyötä ja -toimintaa sekä sen kehittämistä. Nuorisotyötä kunnissa tuetaan aluehallintovirastojen kautta. Paikallinen nuorisotyö ja -politiikka on kuntien vastuulla, ja se sisältää paikallisen nuorisotoiminnan tukemisen.

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö
PL 29, 00023 Valtioneuvosto
P. 02951 6001 (vaihde)
minedu.fi

05/2020
ISBN: 978-952-263-710-9
Ulkoasu: Valve Branding Oy